

Transkribering: Omställning till distansundervisning

Lista över medverkande

SS: = Sandra Schelé

RO: = Robert Olofsson

SS: Hej och välkommen till Skolverkets pod. Spridningen av det nya Coronaviruset påverkar hela samhället. Sedan några veckor tillbaka håller gymnasieskolor och vuxenutbildningar undervisning på distans. Jag heter Sandra Schelé och arbetar på uppdrag av Skolverket. Med mig har jag på en länk, så här i Coronatider, Robert Olofsson, undervisningsråd och Skolverkets expert på undervisning på distans.

SS: Hej Robert.

RO: Hej.

SS: Hej, kul att du är med.

RO: Och kul att få vara med.

SS: Vi ska börja med att lyssna på några rektorer för gymnasie- och vuxenutbildningar runt om i landet. Både kommunala och fristående, för att höra hur de har upplevt de senaste veckornas övergång till distansundervisning.

Den har påverkat oss fundamentalt förstås, vi har gått från att undervisa i skola, klassrum, där man kan få feedback från undervisningen via elevers kroppsspråk, ögon och muntligt, till att i stället bara ha direkt digital feedback. Det har blivit mycket svårare. Så för min del är undervisningen påtagligt förändrad.

Vi har haft en bättre närvaro, det kan man fundera lite på.

Hos oss har det ju som hos alla andra ändrat form väldigt snabbt. Och enligt min bedömning så är det en väsentligt sämre kvalitet av undervisning, som ingår i formens natur, och inte beroende på lärarnas prestation eller inställning, som då har inträffat. Attityd och inställningen hos skolkulturen har dessutom klarat av utmaningen som är, men vi ser att det här är inte tänkt att fungera i den här skolformen i den här omfattningen.

Vi ser ännu inte någon negativ påverkan på undervisningen, snarare tvärtom. Undervisningen fortgår och flera elever som annars har haft svårigheter, lyckas bättre.

SS: Robert, vad tänker du när du hör de här rösterna? Känner du igen deras resonemang?

- RO: Ja, det är en bild som vi ser i landet, och det är klart, det är beroende på förutsättningar. Och förutsättningar är olika där ute, och det kan vara förutsättningar som skiljer sig i undervisningsform. Vi ser att det finns större utmaningar när det gäller yrkespraktiska program på gymnasiet, eller när det gäller APL-utbildning. Det kan också vara nyanlända, kan vara en utmaning. Och att det kanske går lite bättre på de gymnasiegemensamma ämnen. Men en sak som man vittnar om, både från rektorer och huvudmän, det är att lärare gör ett fantastiskt jobb i den här omställningen. Och i den rådande situationen.
- SS: De tekniska förutsättningarna skiljer sig mycket åt från skola till skola, vad är det absolut viktigaste att tänka på så här i början, för att få till en fungerande undervisning på distans?
- RO: Det är väl det här att hålla sig till det eleverna känner till, att man utgår från de förutsättningar man har. Vi vet att det skiljer sig i olika delar av landet, och beroende på form. Man kan säga att gymnasieskolorna har bättre tekniska förutsättningar, än kanske till och med mellanstadiet då. Och bättre tillgång till digitala verktyg. Lite sämre också i vuxenutbildning jämfört med gymnasieskolan. Så utifrån det så planering, att eleverna har tillgång till planering. De har tillgång till läromedel, att de har möjlighet att kommunicera med läraren. Och att man kanske i början gör uppgifter som eleverna har lättare att följa själva. Så mindre uppgifter till exempel där man kan ge snabbare återkoppling. Det är väl några saker. En viktig sak är samvaron mellan eleverna. Eleverna kommer ju att sitta hemma i stor grad, då blir den sociala närvaron extra viktig att tänka på, att man som lärare kanske skapar möjligheter för eleverna att kommunicera med varandra. Då kan det vara extra viktigt att man också tänker på att man modererar de här kanalerna. Att man är med där som lärare.
- SS: Men när man tittar på de här utmaningarna som du också nämner, vilket stöd ger Skolverket där?
- RO: Vi ger lite olika typer av stöd. Framförallt kan man säga att Skolverkets frågor och svar, utifrån skoljuridik, är en väg. Och en annan är Skolverkets stöd för undervisning på distans. Det ser vi också i våra undersökningar att det är efterfrågat. Att man vill ha svar utifrån skoljuridiken, men också kanske svar på de undervisningspedagogiska frågorna. Där kan undervisningsstöd vara en del. Sedan har vi också skolahemma.se som togs fram i samverkan med RISE, UR, SKR och Swedish Edtech. Där försökte vi samla stöd från flera olika aktörer, pedagogiskt, didaktiskt, men också regler etcetera. Sedan försökte vi samla in nationellt en lägesbild av hur det här arbetet går. Och utifrån det fortsätta ge stöd som vi ser efterfrågas från huvudmän, rektorer och lärare.
- SS: Vid vår rundringning fick vi otroligt mycket information, som de rektorerna har samlat på sig under de här första veckorna. En av rektorerna pratade om att det var väldigt viktigt att man startar vid den tiden som skolan startar varje dag, och ser till att hålla ett schema. Och att man gör det så enkelt som möjligt. Det här är något som redan finns hos eleverna,

vad säger du om det?

- RO: Det är väl en bra tanke, att försöka göra det som eleverna är vana vid. Att man försöker hålla sig till det schema, de strukturer som de känner till. Att man inte försöker gå in i nya digitala situationer som de är ovana vid, utan gör det man har gjort. Gör det via distans och bygg på sakta. Sedan kommer lärare att hitta kreativa lösningar på de problem som uppstår. Det vittnar skolchefer och rektorer om.
- SS: I vår rundringning så frågade vi rektorerna hur tekniken har fungerat i samband med övergången till distansundervisning.

De är goda, som för de flesta gymnasieskolor i Sverige så har eleverna en egen dator som de har fått av skolan. Så alla personal och elever har tillgång till adekvat teknik och mjukvara, så vi ser inga problem med det.

Alla elever har en egen skoldator. De elever som har bristfällig eller direkt obefintlig internetuppkoppling i hemmet, de får mobilt bredband på sticka av oss. Den installeras i skolan med hjälp av IT-pedagog.

Det är där vi har vår styrka, vi har förberett oss för en väldigt flexibel organisation, så majoriteten av vår personal har det som kallas för CYOD, choose your own device, där de har valt en IT-produkt som de är bekväma med, och de styr över det helt och hållet själv. Det betyder att de kan göra snabba anpassningar, har hög flexibilitet, behöver inga lösenord exempelvis som hindrar dem från installationer eller liknande, och kan därför fatta snabba beslut baserat på vad som händer i undervisningssituationen, utifrån tekniska förutsättningarna.

- SS: Det här låter ju ganska positivt, speglar det här din bild av hur det ser ut på Sveriges gymnasieskolor?
- RO: Ja, vi var inne på det lite, att just gymnasieskolan har ganska god tillgång till teknik, men det ser självklart olika ut i olika delar av landet. Och det finns också socioekonomiska förutsättningar när eleverna sitter hemma, att man kanske inte har tillgång till digitala enheter och inte internet hemma. Så här fyller skolan en viktig roll, att inventera elevernas förutsättningar för distansundervisning, och särskilt om man använder mycket teknik. Därför kan det vara en bra grund, att man alltid ser till att eleverna har tillgång till planering och läromedel och uppgifter som man kan göra även som självstudier. Och sedan försöka tänka på att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag. Men över lag har gymnasieskolan ganska goda förutsättningar, även om det givetvis skiljer sig åt i landet.

SS: Det låter ju ändå som att distansundervisningen på många håll har fungerat bra. Men det finns utmaningar, vi har varit inne på det. Vi ska lyssna lite på våra rektorer om vilka utmaningar de har stött på.

Det är det särskilda stödet, hur kan vi ge särskilt stöd på distans till elever som behöver det?

Matten, där kliar vi oss i huvudet lite. Vi har svårt att hitta bra examinationsformer som vi bedömer är rättssäkra.

Annars ser vi tydliga utmaningar i att taktiska moment för elever på yrkesprogram är jättesvårt att leverera lösningar på. Likväl som examinationer och prov med rättssäkerhet och allt sådant där. Det är också något som förefaller vara väldigt svårt, och som vi inte har en lösning på.

SS: Vi har hört vad några av rektorerna tampas med för olika utmaningar. Vad tänker du när du hör det här?

RO: Ja, det är klart att det kommer att dyka upp stora utmaningar när man ställer om så här. Och man vill ju hitta stöd, och där kan Skolverket bidra, SPSM kan bidra med stöd på sin hemsida vad gäller till exempel anpassningar och särskilt stöd. Examinationsformer, där är en stor utmaning, beroende på vilken typ av undervisning och ämne det är. Vissa ämnen vet vi är svårare. Praktiska ämnen, ellära kan vara en sådan sak.

SS: Även matte nämndes ju här?

RO: Ja, även matten. Men där kan man också planera hur man gör allsidiga bedömningar, och det finns visst stöd att hitta på Skolverket, bedömning i distansundervisning. Men vi försöker ju samla upp den här lägesbilden och se vad vi kan göra för att stötta målgrupperna på bästa sätt.

SS: Så rektorer och lärare för yrkesprogram, vad kan de göra just nu, finns det något de kan göra just nu?

RO: Ja, där ser man att det skiljer sig också lite på yrkesprogrammen, beroende på årskurser. En del i årskurs tre är till exempel ute på APL, och där ser man att man samarbetar med företagen och eleverna ute på APL för att söka bedömningar. Man hittar olika typer av lösningar för att examinera. I de lägre årskurserna fokuserar man mycket på de teoretiska momenten, på de yrkespraktiska, och så får man ibland försöka ta igen dem med stöd i förordningen lite senare, de praktiska momenten som inte är genomförbara.

SS: Robert, vi pratar ju om distansundervisning hela tiden, men vad jag förstår så är på gång med ett undantag till distansundervisningen. Kan du berätta?

RO: Ja, regeringen har beslutat om en förordningsändring, som innebär att en mindre andel elever kan komma till skolans lokaler, under vissa förutsättningar även om skolan är stängd. Det underlättar ju för skolan att till exempel kunna samla elever, för att de ska kunna genomföra praktiska uppgifter. Exempelvis svetsning som läraren bedömer. Förordningen gäller från och med den 6 april, men, och det här är viktigt, vi tillämpar det först vid en rekommendation från Folkhälsomyndigheten. Så fortsättningsvis hålla sig uppdaterad via Skolverket och Folkhälsomyndighetens informationssidor, för kommande information i frågan är viktigt.

SS: Har du någon avslutande reflektion som du kan lämna oss med?

RO: Det är väl den bilden vi får in att lärarna gör ett fantastiskt jobb där ute, och hittar lösningar på den här svåra situationen de befinner sig i. Det skulle jag vilja skicka med, och att man får vara ödmjuk inför den här situationen. Ha förståelse för att det är svårt.

SS: Tusen tack Robert Olofsson från Skolverket. Och tack också till de rektorer som var med och generöst delade med sig av sina erfarenheter. Du som lyssnat, håll gärna utkik på skolverket.se, där hittar du all uppdaterad information om Skolverkets stöd för undervisning på distans. Har du förslag på ett ämne som du vill att vi tar upp i ett poddavsnitt längre fram, eller vill du kanske kommentera på dagens program? Hör av dig då till oss i sociala medier, och använd då gärna hashtag #skolverkspodden. Sist ut här i podden är ett medskick från en av de rektorer som vi har pratat med om hur man lyckas med distansundervisningen.

Alltså, om man bara får välja ett tips, så är det bara så här, våga pröva. Det är jättemycket som... jag tycker att kreativiteten sprudlar här nu, hur de tänker de olika grupperna. De ger uppgifter, de testar, spelar in demon åt sig själva, de hittar klipp på nätet som de kommunicerar med eleverna.

SS: Tack för att du har lyssnat, hoppas vi hörs igen.